

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบความไวในการรับรู้เชิงสุนทรีย์ระหว่างนักศึกษาในวิทยาลัยครู
โปรแกรมวิชาศิลปศึกษาที่มีระดับความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความไวในการรับรู้เชิงสุนทรีย์ระหว่างนักศึกษาในวิทยาลัยครูโปรแกรมวิชา
ศิลปศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่มีระดับความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาที่มีระดับความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันน่าจะมีความไว
ในการรับรู้เชิงสุนทรีย์แตกต่างกัน ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา
2534 ในวิทยาลัยครูทั่วประเทศที่เปิดสอนโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี มีจำนวน
ทั้งสิ้น 56 คนใน 5 วิทยาลัยครู ได้แก่ วิทยาลัยครูสวนดลิต วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
วิทยาลัยครูเลย วิทยาลัยครูนครสวรรค์ และวิทยาลัยครูเทพสตรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบทดสอบความไวในการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของ Child (The Child Aesthetic Sensitivity Test) และแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของ Torrance ชุด A (The Torrance Test of Creative Thinking Figural Form A) ซึ่งทำการทดสอบ 4 ด้านคือ ด้านความคิดล่องตัว ด้านความคิดยืดหยุ่น ด้านความคิดริเริ่ม และด้านความคิดละเอียดลออ การทดลองใช้แบบทดสอบ

นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มประชากรจริง เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ทั้ง 2 ชุด โดยนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ วิทยาลัยครุสวนกุหลาบ และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาภาพพิมพ์ ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2534 โดยนำแบบทดสอบทั้ง 2 ชุดไปทดสอบนักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาชั้นปีที่ 4 ในวิทยาลัยครูทั้ง 5 แห่งดังกล่าว

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพภาพของประชากรด้วยการหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง
2. ตรวจสอบให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้าน ตามคู่มือการตรวจของ Torrance แล้วหาค่าเฉลี่ยของแต่ละด้านเพื่อแบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม โดยมีเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม ดังนี้คือ นักศึกษาที่มีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยในด้านนั้น ๆ จัดเป็นกลุ่มสูง ถ้ามีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในด้านนั้น ๆ จัดเป็นกลุ่มต่ำ
3. เนื่องจากขนาดของประชากรมีขนาดเล็ก ($N < 30$) จึงทดสอบภาวะแห่งความแปรปรวนของประชากรระหว่างประชากรกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ โดยการทดสอบค่า F (F-test)
4. เปรียบเทียบคะแนนความไวในการรับรู้เชิงสุนทรีย์ระหว่างกลุ่มที่มีระดับความคิดสร้างสรรค์สูงและต่ำของแต่ละด้าน ด้วยค่า t-test

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การแบ่งกลุ่มประชากรออกเป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

นักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา จำนวน 56 คน มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ในด้านความคิดคล่องตัว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23.46, 14.68, 38.80 และ 97.14 ตามลำดับ

คะแนนจากแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ระหว่างนักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาที่มีระดับความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องตัว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออของ กลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ เมื่อได้ทำการเปรียบเทียบด้วยการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (t-test) แล้วได้เท่ากับ 2.66, 2.80, 2.78, และ 2.91 ตามลำดับ หมายความว่าทั้ง 2 กลุ่มมีความแตกต่างกัน ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตอนที่ 2 สถานภาพทั่วไปของประชากร

จากการศึกษาสถานภาพของนักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2534 หลักสูตรปริญาตรี 4 ปีของวิทยาลัยครูพบว่า ในจำนวนนักศึกษา 56 คน เป็นหญิงมากกว่าชาย คือเป็นหญิง 36 คน คิดเป็นร้อยละ 64.29 เป็นชาย 20 คน คิดเป็นร้อยละ 35.71 นักศึกษาส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-22 ปี คิดเป็นร้อยละ 62.50 นักศึกษาส่วนใหญ่สังกัดวิทยาลัยครูสวนดุสิต คิดเป็นร้อยละ 25 และสังกัดวิทยาลัยครูเทพสตรีเป็นจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 14.29 นักศึกษาส่วนใหญ่ได้ผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 2.01-2.50 คิดเป็นร้อยละ 42.86 ก่อนเข้าศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่มีวุฒิ ม. 6 สายสามัญ คิดเป็นร้อยละ 66.07 การศึกษาของบิดามารดาของนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เกี่ยวข้องกับศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 96.43 และบิดามารดาของนักศึกษาส่วนใหญ่มีอาชีพที่ไม่เกี่ยวข้องกับศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 98.21

ตอนที่ 3 คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาในแต่ละวิทยาลัยครู

นักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาในวิทยาลัยครูเลขมีค่าเฉลี่ยความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ เท่ากับ 19.83, 12.33, 33.17 และ 79.25 ตามลำดับ วิทยาลัยครูเทพสตรี ได้เท่ากับ 15.63, 12.25, 38.50 และ 92.38 ตามลำดับ วิทยาลัยครู-

นครสวรรค์ ได้เท่ากับ 24.67, 16.78, 38.44 และ 73.67 ตามลำดับ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยาได้เท่ากับ 23.77, 16.23, 37.77 และ 110.62 ตามลำดับ และวิทยาลัยครูสวนกุหลาบได้เท่ากับ 30.07, 15.21, 45.43 และ 117.29 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 คะแนนความไวในการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของนักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาในแต่ละวิทยาลัยครู

นักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาในวิทยาลัยครูเลย, วิทยาลัยครูเทพสตรี, วิทยาลัยครูนครสวรรค์, วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และวิทยาลัยครูสวนกุหลาบ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความไวในการรับรู้เชิงสุนทรีย์เท่ากับ 37.42, 41.00, 39.22, 41.31 และ 45.57 ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยรวมของทั้ง 5 วิทยาลัยเท่ากับ 41.16

ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบคะแนนความไวในการรับรู้เชิงสุนทรีย์ระหว่างนักศึกษาในวิทยาลัยครูโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาที่มีระดับความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน

1. คะแนนจากแบบทดสอบความไวในการรับรู้ระหว่างนักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาที่มีระดับความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำในด้านความคิดคล้องตัว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ เมื่อได้ทำการเปรียบเทียบด้วยการทดสอบค่าคะแนนความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (t-test) ในด้านความคิดคล้องตัว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออได้ค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ .82, .49, .62 และ .60 ตามลำดับ ซึ่งแสดงว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบทดสอบความไวในการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของประชากรทั้งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำของความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้าน ไม่มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลเป็น 3 ตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาในแต่ละวิทยาลัยครู

นักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาในแต่ละวิทยาลัยครูมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์

ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความคิดคล่องตัว ด้านความคิดยืดหยุ่น ด้านความคิดริเริ่ม และด้านความคิดละเอียดลออไม่แตกต่างกันมากนัก แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ในด้านความคิดคล่องตัวนี้ นักศึกษาของวิทยาลัยครูสวนกุหลาบจะมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 30.07$) ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของนักศึกษาวิทยาลัยครูเทพสตรีเกือบครึ่ง ($\bar{X} = 15.63$) อันอาจเนื่องมาจากนักศึกษาวิทยาลัยครูสวนกุหลาบอยู่ในสังคมที่มีการแข่งขันสูงทั้งในเรื่องการเรียนและเรื่องอื่น ๆ อีกทั้งครูผู้สอนมีความเข้มงวดมาก ทำให้นักศึกษาอาจมีความวิตกกังวลสูงกว่านักศึกษาวิทยาลัยครูเทพสตรี ที่มีจำนวนนักศึกษาน้อย ไม่ค่อยมีการแข่งขันกันในกลุ่ม ความวิตกกังวลของนักศึกษาจึงอาจน้อยกว่า ซึ่งจากงานวิจัยของพรณี เดชคำแหง (2515) พบว่า กลุ่มที่มีความวิตกกังวลสูงจะมีความคิดคล่องตัวสูงกว่ากลุ่มที่มีความวิตกกังวลต่ำ

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยของคะแนนความไวในการรับรู้เชิงสุนทรียของนักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาในแต่ละวิทยาลัยครู

นักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาในแต่ละวิทยาลัยครู มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความไวในการรับรู้เชิงสุนทรียไม่แตกต่างกันมากนัก แต่มีข้อที่น่าสังเกต คือ ค่าเฉลี่ยของนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร เช่น นักศึกษาของวิทยาลัยครูสวนกุหลาบ และนักศึกษาของวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จะมีค่าเฉลี่ยสูงกว่านักศึกษาในต่างจังหวัด เช่น นักศึกษาของวิทยาลัยครูเฉย และนักศึกษาของวิทยาลัยครูนครสวรรค์ อย่างเห็นได้ชัด ซึ่งอาจเป็นเพราะ บรรดาศิลปินได้หมุนเวียนกันเข้ามาจัดแสดงนิทรรศการศิลปะตามหอศิลป์หรือพิพิธภัณฑ์ศิลปะในกรุงเทพมหานครอยู่เสมอ แต่ในต่างจังหวัดมีการจัดแสดงน้อยมากหรือไม่เลย นักศึกษาในกรุงเทพมหานครจึงมีโอกาสดำเนินงานศิลปะในหลากหลายรูปแบบ และอาจมีโอกาสนำผลงานเหล่านี้มาอยู่เสมอ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษาในต่างจังหวัดแล้วจะขาดโอกาสในการวิจัยของ Cole (1985) พบว่า การที่เด็กนักเรียนได้มีโอกาสเข้าชม ได้ศึกษางานศิลปะในพิพิธภัณฑ์ศิลปะ จะทำให้ความไวในการรับรู้เชิงสุนทรียดีขึ้น

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบคะแนนความไวในการรับรู้เชิงสุนทรียระหว่างนักศึกษาในวิทยาลัยครูโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ที่มีระดับความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบคะแนนจากแบบทดสอบความไวในการรับรู้เชิงสุนทรียระหว่างนักศึกษา ในวิทยาลัยครูโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาที่มีระดับความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่าความไวใน

การรับรู้เชิงสุนทรียของนักศึกษาในกลุ่มที่มีระดับความคิดสร้างสรรค์สูง และกลุ่มที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำ ในแต่ละด้านทั้ง 4 ด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้อยู่ในสถาบันเดียวกัน ใช้หลักสูตรเดียวกัน และมีการเรียนการสอนคล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาสุนทรียศาสตร์ การวิจัยของวิชา อัสเวสไน (2532) พบว่า ผู้สอนวิชาสุนทรียศาสตร์แก่นักศึกษาในวิทยาลัยครูโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ส่วนใหญ่มีแนวการสอนที่คล้ายคลึงกัน คือ จะสอนในเนื้อหาทั้งหลักการทางศิลปะและหลักการทางสุนทรียศาสตร์ตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ และจากการวิจัยของจิตรา ศรีเจริญ (2532) ที่พบว่า ประสบการณ์และความรู้จะถูกสะสมเพิ่มขึ้น และในสภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรมเดียวกัน การแปลความหมายหรือการเข้าใจของบุคคล อาจใกล้เคียงกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับจาเนียร์ ช่างโศก (2519) ที่กล่าวว่า การรับรู้ของบุคคลต้องอาศัยการใช้ความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมเพื่อช่วยในการแปลความหมายของสิ่งที่รับรู้มา และในกลุ่มบุคคลที่มีพื้นฐานทางประสบการณ์ใกล้เคียงกัน ก็จะมีการรับรู้ความหมายที่ใกล้เคียงกัน ในทางตรงกันข้ามจากการวิจัยของ Newton (1981) ได้ทำการทดสอบความไวในการรับรู้เชิงสุนทรียของนักเรียนในโครงการสุนทรียศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนและการฝึกหัดต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ความไวในการรับรู้เชิงสุนทรียมีความแตกต่างกัน จากเหตุผลดังกล่าวอาจทำให้ผลการวิจัยนี้ พบว่า ความไวในการรับรู้เชิงสุนทรียของนักศึกษาในแต่ละวิทยาลัยครูอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน

2. แบบทดสอบความไวในการรับรู้เชิงสุนทรียเป็นแบบทดสอบที่มีภาพให้เลือก โดยอาศัยการรับรู้ทางสายตาเป็นหลัก ซึ่งจากการวิจัยของชนินธุ์ สุกธนิกร (2534) และ สมรศรี พัทธ์ทอง (2531) ที่ได้ทำการวิจัยโดยแบ่งกลุ่มบุคคลตามระดับความคิดสร้างสรรค์ แล้วทำการทดสอบการรับรู้ทางการมองเห็น ผลการวิจัยพบว่า ระดับของความคิดสร้างสรรค์ไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ทางการมองเห็น และระดับของความคิดสร้างสรรค์ก็ไม่ส่งผลกระทบต่อความเข้าใจในการมองเห็นภาพด้วย

3. บุคคลที่มีลักษณะนิสัยคล้ายคลึงกันที่มีระดับความคิดสร้างสรรค์ต่างกัน อาจมีความไวในการรับรู้เชิงสุนทรียไม่แตกต่างกัน ดังที่ อารี สุทธิพันธ์ (2519) ได้กล่าวว่า ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะเป็นผู้ที่ไวต่อการรับรู้สภาพการณ์ของสิ่งแวดล้อม เป็นผู้ที่ช่างสังเกต ในทำนองเดียวกัน วิรัตน์ พิษณุไพบูลย์ (2535) กล่าวว่า ผู้ที่มีความไวในการรับรู้เชิงสุนทรียจะเป็นบุคคลที่สามารถสังเกตปรากฏการณ์เชิงสุนทรียได้อย่างละเอียดลออมากกว่าบุคคลทั่วไป นอกจากนี้ Child (1970) ยังได้กล่าวไว้ว่า ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์และผู้ที่มีความไวในการรับรู้เชิงสุนทรีย จะมีบุคลิกลักษณะที่คล้ายกัน คือ เป็นคนที่ยอมรับในสิ่งที่ซับซ้อน มีความคิดซับซ้อน มีจินตนาการ มีอิสระในการตัดสินใจ

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันจะมีความไวในการรับรู้เชิงสุนทรีย์ ไม่แตกต่างกัน ถ้าเป็นประชากรที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน และมีการสอนสุนทรีย์ในแนวเดียวกัน แต่ถ้ามีแนวการสอนที่ต่างกันผลก็จะพบว่าผู้เรียนจะมีความไวในการรับรู้เชิงสุนทรีย์แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

1. เนื่องจากค่าเฉลี่ยของคะแนนความไวในการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของนักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาในวิทยาลัยครูเมื่อเทียบกับเกณฑ์ของ Child มีค่าอยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 5) จึงควรส่งเสริมผู้เรียนในด้านสุนทรีย์เพิ่มขึ้น เช่น การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนวิจารณ์ผลงานร่วมกัน
2. ควรร่วมมือกันระหว่างวิทยาลัยครูของแต่ละสหวิทยาลัย ให้มีการหมุนเวียนจัดแสดงผลงานศิลปะของนักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ศึกษาผลงานกันระหว่างกลุ่ม เพื่อนำไปสู่ความเจริญด้านสุนทรีย์ภาพและความคิดสร้างสรรค์ต่อไป
3. ควรสนับสนุนให้บุคลากรด้านศิลปศึกษาได้เข้ารับการอบรม และพัฒนาทางศิลปศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำความรู้เหล่านั้นกลับมาพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ทำวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาตัวแปรด้านอื่น ๆ ที่มีผลทำให้นักศึกษาสาขาศิลปศึกษาและสาขาศิลปะอื่น ๆ มีความไวในการรับรู้เชิงสุนทรีย์สูงขึ้น เช่น ตัวแปรด้านเพศ อายุ ผลการเรียน เป็นต้น
2. ควรมีการวิจัยความไวในการรับรู้เชิงสุนทรีย์ในกลุ่มประชากรที่มีการเรียนการสอนสุนทรีย์แตกต่างกัน หรือกลุ่มประชากรที่อยู่ต่างสาขากัน
3. ควรมีการวิจัยเพื่อสร้างแบบทดสอบความไวในการรับรู้เชิงสุนทรีย์โดยใช้ภาพศิลปกรรมของศิลปินไทยทั้งในอดีตและปัจจุบัน และภาพศิลปกรรมของศิลปินในกลุ่มประเทศตะวันออก